

Raamovereenkomst Moervaartvallei

tussen de partners
voor realisatie van het landinrichtingsproject
Moervaartvallei

Ondertekening 25 mei 2018

RAAMOVEREENKOMST MOERVAARTVALLEI

25/05/2018

Raamovereenkomst Moervaartvallei

Ondertekenende partijen onderschrijven onderstaande raamovereenkomst voor uitvoering van het open ruimte project Moervaartvallei. De raamovereenkomst beschrijft de gemaakte afspraken wat betreft realisaties voor landbouw, natuur, water, landschap en recreatie op het terrein en het ondersteunend en flankerend beleid op maat voor lokale professionele landbouwbedrijven in de Moervaartvallei.

1 INLEIDING

1.1 HISTORIEK

Als trekker voor het natuurbeleid voor de Gentse Kanaalzone heeft de gouverneur intensief overlegd met vertegenwoordigers van de natuursector en de landbouwsector. Dit overleg heeft geleid tot een lokale consensus over een voorstel van volgend drieluik:

- de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP),
- de inzet van het instrumentarium van het nieuw decreet landinrichting,
- de start van een gebiedsgericht open ruimteproject.

Deze drie luiken zijn qua inhoud en aanpak onlosmakelijk met elkaar verbonden en vormen één geheel, met bestemmingen én garanties voor uitvoering.

Het GRUP “Moervaartvallei fase 1” omvat het deel van de Moervaart- en Zuidledevallei op grondgebied Gent, Lochristi, Wachtebeke en Moerbeke met uitsluiting van het als ontginningsgebied bestemde gebied ten zuiden van de kern van Moerbeke. Het GRUP is de juridische onderbouw voor het realiseren van het overeengekomen toekomstperspectief.

Parallel aan de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Moervaartvallei fase 1” wordt gevraagd te starten met de voorbereiding van het landinrichtingsproject “Moervaartvallei”. Het landinrichtingsproject moet o.m. het operationeel kader bieden voor een integrale inrichting van zowel de nieuwe als de herbevestigde natuur- en landbouwgebieden.

Het gebiedsgericht openruimteproject is eind december 2016 erkend als strategisch project in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De projectcoördinator zal werken aan de realisatie van de consensus, de verdere geïntegreerde visieontwikkeling, de processtructuur voor samenwerking, een strategie om de Moervaartvallei meer klimaatbestendig te maken, draagvlakverbreding door cocreatie, identiteits- en imagooversterking en verruiming van het werkgebied tot de hele Moervaartvallei. Het secretariaat van het openruimteproject volgt de vooruitgang van dit raamakkoord op en rapporteert hierover aan de ondertekenende partners.

1.2 STATUUT

Bij de opwaarderende inrichting van de Moervaartvallei willen de overheid, de landbouwsector en de natuurverenigingen tot een werkbare regeling komen voor feitelijke realisaties op het terrein. Deze wordt vastgelegd in onderhavige raamovereenkomst. Dit is een samenwerkingsovereenkomst met afspraken omtrent de werkwijze die de betrokken overheids- en private partners zullen hanteren binnen het bestaande juridisch kader¹. De raamovereenkomst wordt jaarlijks geëvalueerd en kan worden bijgestuurd, afhankelijk van de noden.

Deze raamovereenkomst wordt door elke partner in zijn geëigende instantie gevalideerd. Zij kan maar worden aangepast met akkoord van alle huidig ondertekenende partners.

1.3 DOEL

Doelstelling van de raamovereenkomst is het uitwerken van afspraken voor tijdige en kwaliteitsvolle inrichting en beheer van de natuur- en landbouwgebieden en oplossingen voor de lokale landbouwers in hoofdberoep betrokken bij de inrichting van de Moervaartvallei, beide op hoofdlijn tegen 2030.

De raamovereenkomst geeft uitvoering aan het gewestelijk RUP Moervaartvallei fase 1 en haar ondersteunende documenten, namelijk een evenwichtige uitbouw van deze vallei voor zowel natuurontwikkeling als duurzame professionele landbouwbedrijfsvoering, elk op de daarvoor gepaste plaatsen. Het project geeft ook invulling aan het natuurluik van het strategisch plan Gentse Kanaalzone (2007) binnen de krijtlijnen van het Vlaamse en Europese natuurbeleid en aan de mededeling aan de Vlaamse regering (VR 2014 2006 MED. 313), en geeft op die manier ook rechtszekerheid aan de Gentse zeehaven. De realisatie van nieuwe natte natuur ter compensatie van verboden te wijzigingen vegetaties die in de Gentse Kanaalzone verloren zullen gaan is daarbij een zeker, en op korte termijn te realiseren, doel. Daarnaast is ook het verbeteren van de waterhuishouding in het gebied een belangrijke doelstelling.

De partijen of enkele betrokken partijen kunnen bijkomende overeenkomsten sluiten ter uitvoering van de principiële afspraken in deze raamovereenkomst (bijvoorbeeld uitbreiding overeenkomst grondenbank, overeenkomsten voor uitvoering van specifieke delen van een landinrichtingsplan,...).

Reikwijdte

Deze raamovereenkomst heeft betrekking op het plangebied van het gewestelijk RUP Moervaartvallei fase 1, in voorkomend geval aangevuld met een randstrook tot de eerst nabije verharde weg zoals in het projectgebied van het Landinrichtingsproject het geval is.

Fase 2

¹ Bestaand juridisch kader na definitieve goedkeuring van het gewestelijk RUP Moervaartvallei.

Een GRUP 'Moervaartvallei fase 2' zal het GRUP fase 1 aanvullen met o.m. de zuidelijke, oostelijke en andere thans niet gevatte delen van de Moervaartvallei, o.m. in functie van de belangrijke natuurdoelstellingen op Vlaams en Europees niveau die zich daar situeren. De tweede fase van het GRUP Moervaartvallei, en mede daarop stoelend een overeenkomstige fase 2 van het Landinrichtingsproject Moervaartvallei, zal worden uitgewerkt vanaf begin 2019.

1.4 PARTNERS

Deze raamovereenkomst wordt door de gouverneur begin 2018 mede ter ondertekening voorgelegd aan:

- Boerenbond
- Algemeen Boerensyndicaat
- Natuurpunt
- Natuurpunt Gent
- Natuurpunt Moervaart-Zuidlede
- vzw Durme
- Geert Bourgeois, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed
Voor het Agentschap Onroerend Erfgoed
- Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw
Voor het Agentschap Natuur en Bos, voor het Departement Landbouw en Visserij, voor de Vlaamse Milieumaatschappij, voor de Vlaamse Landmaatschappij
- Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn
Voor het Agentschap Maritieme Toegang, voor De Vlaamse Waterweg
- Provincie Oost-Vlaanderen
- Havenbedrijf Gent
- Stad Gent
- Gemeente Wachtebeke
- Gemeente Moerbeke
- Polder van Moervaart en Zuidlede

Bijkomende partners kunnen de raamovereenkomst steeds mee ondertekenen. Acties in de Moervaartvallei kunnen ook door andere instanties, instellingen, verenigingen, bedrijven en particulieren dan voornoemde partners worden gerealiseerd.

2 UITGANGSPUNTEN

2.1 GEWESTELIJK RUIMTELIJK UITVOERINGSPLAN

Voor het westelijk deel van de Moervaartvallei wordt een gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) opgemaakt. Het ontwerp-RUP is voorlopig vastgesteld door de Vlaamse Regering op 14 juli 2017.

Onderhavige ondertekende raamovereenkomst wordt ter ondertekening aan de Vlaamse regering voorgelegd bij de definitieve vaststelling van het gewestelijk RUP Moervaartvallei fase 1 en de gelijktijdige beslissing voor instelling van het landinrichtingsproject Moervaartvallei.

Het gewestelijk RUP Moervaartvallei fase 1 geeft de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) een voorkooprecht gedurende een periode van 15 jaar om gronden te verwerven binnen de groene bestemmingen.

2.2 LANDINRICHTINGSPROJECT MOERVAART

De omzetting van natuurgebied naar landbouwgebied biedt onmiddellijk planologische rechtszekerheid voor een landbouwkundige uitbating voor de toekomst. De percelen in de herbevestigde en de nieuw aangeduide natuurgebieden kennen thans een weinig natuurlijke uitbating (intensief, bemesting). De randvoorwaarde bij het bereiken van de consensus voor het gewestelijk RUP fase 1 was garanties voor het effectief realiseren op het terrein van de herbevestigde en nieuwe landbouw- en natuurbestemmingen.

Het landinrichtingsproject zal o.m. zorgen voor de effectieve realisatie van de in het gewestelijk RUP voorziene landbouw- én natuurgebieden. De partners onderschrijven dat hiertoe actie dient te worden ondernomen om de consensus op het terrein te realiseren zodat op termijn de landbouwbestemmingen worden ingericht voor landbouw, de natuurbestemmingen voor natuur. De partners erkennen dat bij de verwerving van natuur-, groen- of bosgebieden een flankerend beleid voor de landbouw noodzakelijk is.

Het landinrichtingsproject wil de geplande en gewenste sectorale ingrepen coördineren en integreren via zijn overleg- en uitvoeringsmodel. Landinrichting heeft een aantal specifieke inrichtingsmogelijkheden (uitvoering van werken, grondverwerving, vestigen van erfdiensbaarheden, beheerovereenkomsten, dienstenvergoedingen, ...).

In het onderzoek naar de opportuniteit en haalbaarheid van het landinrichtingsproject Moervaartvallei worden volgende doelstellingen geformuleerd:

- Het vrijwaren van de toekomstmogelijkheden van land- en tuinbouw in het projectgebied, door het uitvoeren van de consensus voor afbakening van nieuwe landbouw- en natuurgebieden in het gebied.
- Het vrijwaren van de toekomstmogelijkheden voor de Gentse Zeehaven door realisatie van de compensatie van verdwenen verboden te wijzigen vegetaties en door invulling te geven aan het natuurluik van het strategisch plan Gentse Kanaalzone, afgestemd met de mededeling van de Vlaamse regering (20/06/2014).

- Het ontwikkelen van de herbevestigde en de nieuwe natuurgebieden voor de hoofdfunctie natuur.
- Het verbeteren van de waterkwaliteit in het projectgebied.
- Het verbeteren van het waterkwantiteitsbeheer in functie van de bestemmingen én een verhoogde veiligheid; waterbeheer afgestemd op wonen, landbouw en natuur door meer ruimte voor waterberging en een goed peilbeheer.
- Het ontwikkelen van de natuurwaarden in het gebied door gerichte aankoop, de inrichting en beheer van de in het gebied gelegen natuurgebieden en van de SBZ-zones in functie van de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen².
- Het ontwikkelen van een inrichtings-, beheer- en communicatievisie voor de erfgoed- en archeologische relictten in het projectgebied. Deze visie dient ook te passen binnen de ruimere context van communicatie en positionering van de Moervaartvallei.
- Het uitbouwen van het recreatief netwerk in het projectgebied met het provinciaal domein Puyenbroeck als centrale uitvalsbasis en de lokale dorpen als onthaalpoorten met respect voor de mobiliteitsdraagkracht van de deze dorpen.

Voorstellen tot inrichting zijn:

- Uitwerken project optimalisatie natuur- en landbouwstructuur voor verdere ontwikkeling van de Moervaartvallei met als hoofdfuncties landbouw en natuur met respect voor de aanwezige erfgoedwaarde in het gebied.
- Uitwerken van een initiatief rond de “Moervaartvallei” om de unieke identiteit en gaafheid van het gebied te valoriseren.
- Stimuleren van lokale samenwerkingsverbanden onder andere met betrekking tot het herstel en onderhoud van natuur, landschap en waterbeheersing in de Moervaartvallei.
- Realisatie van extra capaciteit voor (tijdelijke) waterberging in functie van een verhoogde veiligheid.
- Aanpassingen van de waterhuishoudingsinfrastructuur voor een dynamisch peilbeheer.
- De inrichting van de natuurlijke oevers van de Moervaart binnen de oevers en/of aangrenzende natuurbestemmingen.
- Het ontwikkelen van een snoer van soortenrijke graslanden met beperkt aantal (moeras)bosjes, voedselrijke ruigten, kleine bosjes en rietkragen op kleine waterlopen parallel aan de Moervaart binnen de groene bestemmingen of op vrijwillige basis.
- De ontwikkeling van de noordzijde van de Moervaart tussen Sint-Kruis-Winkel en Wachtebeke tot een langgerekt graslandencomplex.
- De uitbouw van de Zuidlede tot groen-blauwe as.
- Herstel van natuurlijke soortenrijke graslanden op de verbindingsas Bosbeek-Wulfsdonk-Turfmeersen.
- Realisatie van natuurcompensaties ten gevolge van de ontwikkeling van het Gentse Havengebied en waterberging in Kalvekant en/of Maaibos.
- Instandhouding (zuidoostelijk deel), het herstel (overbegraasd zuidwestelijk deel) en de opwaardering (noordelijk deel) van het graslandcomplex Maaibos, ook indien dit niet voor natuurcompensatie uit de haven zou worden ingeschakeld.
- Behoud van de graslanden in het deelgebied Coudenborn.

² De perimeter van het landinrichtingsproject Moervaartvallei is ruimer dan het gewestelijk RUP fase 1. In het landinrichtingsproject wordt ook het realiseren van Europese instandhoudingsdoelstellingen opgenomen. Het strategische openruimteproject voorziet de uitwerking in gewestelijk RUP fase 2.

- Uitbouwen en afstemmen van recreatieve netwerken op de landbouw- en natuurontwikkeling.

Verder overleg over de doelstellingen en acties zal in inrichtingsplannen worden uitgewerkt na detailonderzoek en volgens de procedure landinrichting. De ondertekenaars van de raamovereenkomst onderschrijven bovenstaande doelstellingen en acties in het onderzoek naar de opportuniteit en haalbaarheid van landinrichting en bevestigen de overeenstemming ervan met de consensus.

2.3 INZET OVERHEIDSGRONDEN

Diverse lokale, provinciale en Vlaamse overheden hebben gronden in eigendom in de Moervaartvallei. De ondertekenaars engageren zich met deze raamovereenkomst om die gronden zo optimaal mogelijk in te zetten voor de realisatie van de doelen van het project Moervaartvallei en om dit te bepleiten bij aanverwante overheidspartners (OCMW, Kerkfabriek, ...).

Volgende acties worden hiertoe ondernomen:

- Het screenen van de pacht- en huurovereenkomsten voor hun gronden waar zinvol in het kader van het project, o.m. in functie van het vrijmaken van gronden die niet door landbouwers in hoofdberoep in gebruik.
- De gronden in agrarisch gebied vrij van gebruik in te brengen bij de grondenbank GKZ.
- De gronden in natuurgebied vrij van gebruik, over te dragen aan de verantwoordelijke voor grondverwerving in het deelproject.

De VLM engageert zich om het beheer van alle verworven gronden in natuurgebied binnen de 12 maanden (jaarlijks) na de verwerving, inrichting, en/of de beëindiging van het omvormingsbeheer vrij van gebruik over te dragen aan de verantwoordelijke voor terreinbeheer aangeduid in de tabel in 3.1.

3 REALISATIE NATUURGEBIEDEN

3.1 TIMING EN TAAKVERDELING

Een gefaseerde aanpak op basis van vrijwilligheid waar het kan, staat voorop. Hierin leggen de partners hun beste mogelijkheden en kansen samen om de beoogde doelen te bereiken. Dit gebeurt op efficiënte en vastberaden wijze, met toepassing van alle bruikbare wettelijk beschikbare instrumenten en met afstemming binnen de structuren van het openruimteproject.

Per deelgebied wordt een scharniermoment afgesproken. De deelgebieden zijn weergegeven op bijgaande kaart (bijlage 1). Het scharniermoment is de datum waarop vrijwillige verwerving en ruil met inbegrip van flankerende maatregelen van de grondenbank niet meer worden aangeboden. De betrokken landbouwer ontvangt minstens

zes maanden voor het scharniermoment een concreet aanbod op papier. Het inzetten van onteigening is nodig om te verhinderen dat enkele percelen de ontwikkeling van een groter geheel blokkeren of dat noodzakelijke³ projecten van algemeen belang niet kunnen worden uitgevoerd. Op die manier wordt aan alle betrokkenen duidelijkheid en rechtszekerheid geboden⁴. De scharniermomenten zijn in deze overeenkomst opgenomen.

Volgende timing met vijf tijdsblokken wordt in het openruimte project en bij de uitvoering van deze raamovereenkomst gehanteerd:

- zeer korte termijn (2017 - 2022); scharniermoment 2020
- korte termijn (2022 - 2025); scharniermoment 2022
- middellange termijn (2025 - 2030); scharniermoment 2028
- lange termijn (2030 - 2035); scharniermoment 2033
- en alleen voor afwerking van ondergeschikte acties: zeer lange termijn (2040 en later).

Bij de opmaak van de inrichtingsplannen wordt bekeken welke instrumenten nog noodzakelijk zijn voor de realisatie van de gebieden (verwerving-inrichting-beheer).

Onderstaande tabel (tabel 1) geeft een korte samenvatting van het uitgebreide financieringsplan zoals voorgesteld in hoofdstuk 7 en kan hiervan niet los gezien worden.

³ Voor het uitvoeren van de consensus, de natuurcompensaties GKZ, ...

⁴ Voor betrokken eigenaars en gebruikers is er rechtszekerheid maar ook voor bijvoorbeeld voor de compensatie van de verboden te wijzigen vegetaties uit het Gentse zeehavengebied.

Maatregel / deelgebied	Ontwikkelings- perspectief	Uitv. partner Verwerving	Reali- satie	Uitvoering	Uitv. partner Inrichting	Verantwoordelijken (mede)financiering	Eigenaar-Beheer	Terreinbeheer
Uitbouw Moervaart tot groen-blauwe as								
A1 Oevers Moervaart	soortenrijk grasland en rietkraag langs gracht	Nihil	Geen	Zeer korte termijn	De Vlaamse Waterweg	De Vlaamse Waterweg	De Vlaamse Waterweg	De Vlaamse Waterweg/ Natuurpunt
B1 Bosontwikkeling	nat elzenbos met grasland op open plek	VLM/stad Gent	2028	Middel- lange termijn	VLM	Li-Stad Gent	Stad Gent	Stad Gent
B2 Oeverstroken Moervaart	soortenrijk grasland en rietkraag langs gracht	Nihil	Geen	Korte termijn	De Vlaamse Waterweg	De Vlaamse Waterweg	De Vlaamse Waterweg	De Vlaamse Waterweg/ Natuurpunt
B3, B4 Graslandcom- plexen	soortenrijk grasland en rietkragen	Natuurpunt/ VLM (vanaf 2033)	2033	Lange termijn	Natuurpunt/VLM (vanaf 2033)	Havenbedrijf/LI- Stad Gent/ Natuurpunt	Stad Gent- Havenbedrijf/ Polder MVT-ZL ⁵	Stad Gent- Natuurpunt
B5 Graslandcom- plexen	natte en soortenrijke graslanden + rietkragen langs waterlopen + zeggevegetaties	Natuurpunt/ VLM (vanaf 2028)	2028	Middel- lange termijn	Natuurpunt/VLM (vanaf 2028)	Havenbedrijf/LI- Stad Gent/ Natuurpunt	Stad Gent- Havenbedrijf/ Polder MVT-ZL ⁵	Stad Gent- Natuurpunt
B6 Graslandcom- plexen (50% realisatie via regulier beleid)	natte en soortenrijke graslanden + rietkragen langs Hoofdgeleed + zeggevegetaties	Natuurpunt (tot 2028)	2028	Middel- lange termijn	Natuurpunt/VLM (vanaf 2028)	Natuurpunt-Stad Gent	Natuurpunt/ particulier/ Polder MVT-ZL ⁵	Natuurpunt/ particulier

⁵ Polder Moervaart-Zuidlede voor het luik operationeel waterbeheer voor afstemming realisatie

Maatregel / deelgebied	Ontwikkelings- perspectief	Uitv. partner Verwerving	Realisatie	Uitvoering	Uitv. partner Inrichting	Verantwoordelijken (mede)financiering	Eigenaar-Beheer	Terreinbeheer
B6 Graslandcomplexen (50% via LIP)	natte en soortenrijke graslanden + rietkragen langs Hoofdgeleed + zeggevegetaties	VLM (vanaf 2028)	2028	Middel-lange termijn	VLM (vanaf 2028)	Li-Stad Gent	Stad Gent/ Polder MVT-ZL ⁵	Stad Gent- Natuurpunt
C1 Moervaart Noord (Gent) (50% realisatie via regulier beleid)	natte en soortenrijke graslanden + rietkragen langs Hoofdgeleed + zeggevegetaties	Natuurpunt (tot 2028)	2028	Middel-lange termijn	Natuurpunt/particulier/VLM (vanaf 2028)	Natuurpunt-stad Gent	Natuurpunt/ particulier/ Polder MVT-ZL ⁵	Natuurpunt/ particulier
C1 Moervaart Noord (Gent) (50% via LIP)	natte en soortenrijke graslanden + rietkragen langs Hoofdgeleed + zeggevegetaties	VLM (vanaf 2028)	2028	Middel-lange termijn	VLM (vanaf 2028)	Li-stad Gent	Stad Gent/ Polder MVT-ZL ⁵	Stad Gent- Natuurpunt
C6 Moervaart Noord (Gent) (50% realisatie via regulier beleid)	natte en soortenrijke graslanden + rietkragen langs Hoofdgeleed + zeggevegetaties	Natuurpunt (tot 2033)	2033	Lange termijn	Natuurpunt/particulier/VLM (vanaf 2033)	Natuurpunt-stad Gent	Natuurpunt/ particulier/ Polder MVT-ZL ⁵	Natuurpunt/ particulier
C6 Moervaart Noord (Gent) (50% via LIP)	natte en soortenrijke graslanden + rietkragen langs Hoofdgeleed + zeggevegetaties	Natuurpunt/VLM (vanaf 2033)	2033	Lange termijn	VLM (vanaf 2033)	Li-stad Gent	Stad Gent/ Polder MVT-ZL ⁵	Stad Gent- Natuurpunt

Maatregel / deelgebied	Ontwikkelingsperspectief	Uitv. partner Verwerving	Realisatie	Uitvoering	Uitv. partner Inrichting	Verantwoordelijken (mede)financiering	Eigenaar-Beheer	Terreinbeheer
C7 Moervaart Noord (Wachtebeke) (50% realisatie via regulier beleid)	natte en soortenrijke graslanden + rietkragen langs Hoofdgeleed + zeggevegetaties	Natuurpunt (tot 2033)	2033	Lange termijn	Natuurpunt/particulier/VLM (vanaf 2033)	Natuurpunt-lokale partner (Provincie OVL of gemeente)	Natuurpunt/particulier/Polder MVT-ZL ⁵	Natuurpunt/particulier
C7 Moervaart Noord (Wachtebeke) (50% via LIP)	natte en soortenrijke graslanden + rietkragen langs Hoofdgeleed + zeggevegetaties	VLM (vanaf 2033)	2033	Lange termijn	VLM (vanaf 2033)	LI-lokale partner (gemeente of Provincie OVL)	Lokale partner/Polder MVT-ZL ⁵	Lokale partner-Natuurpunt
Uitbouw Zuidlede tot groen-blauwe as								
C2, omgeving Groothof	Natte bossen en graslanden in lage delen, soortenrijke graslanden op dekzandrug + rietkragen en beverinrichting/waterberging	VLM	2020	Zeer korte termijn	VLM, VMM ⁶	LI-Stad Gent/VMM ⁶	Stad Gent/VMM/ Polder MVT-ZL ⁵	Stad Gent-Natuurpunt/VMM
C3 Graslandcomplexen (50% realisatie via regulier beleid)	natte en soortenrijke graslanden in lage delen + rietkragen en oeverinrichting/waterberging	Natuurpunt (tot 2028)	2028	Middel-lange termijn	Natuurpunt/Particulier/VLM (vanaf 2028)	Natuurpunt-Stad Gent	Natuurpunt/Particulier/Polder MVT-ZL ⁵	Natuurpunt/Particulier

⁶ VMM bij ingrepen aan de (oevers, dijken,...) van de Zuidlede en/of bij realisatie van waterberging die bijdragen aan de realisatie van de goede ecologische toestand of de beperking van het risico op overstromingsschade

Maatregel / deelgebied	Ontwikkelings- perspectief	Uitv. partner Verwerving	Realisatie	Uitvoering	Uitv. partner Inrichting	Verantwoordelijken (medefinanciering)	Eigenaar-Beheer	Terreinbeheer
C3 Graslandcomplexen (50% via LIP)	natte en soortenrijke graslanden in lage delen + rietkragen en oeverinrichting/waterberging	VLM (vanaf 2028)	2028	Middellange termijn	VLM (vanaf 2028)	Li-stad Gent	Stad Gent/polder MVT-ZL ⁵	Stad Gent-Natuurpunt
C4, zuid Windgat (50% realisatie via regulier beleid)	Natte bossen + rietkragen aan oevers	Natuurpunt (tot 2022)	2022	Korte termijn	Natuurpunt/Particulier/VLM (vanaf 2022)	Natuurpunt - lokale partner (gemeente of Provincie OVL)	Natuurpunt/Particulier/Polder MVT-ZL ⁵	Natuurpunt/Particulier-Bosgroep
C4, zuid Windgat (50% via LIP)	Natte bossen + rietkragen aan oevers	VLM	2022	Korte termijn	VLM (vanaf 2022)	LI- lokale partner (gemeente of Provincie OVL)	Lokale partner	Lokale partner-Natuurpunt
C5 omgeving Groothof (50% realisatie via regulier beleid)	Natte bossen en soortenrijke graslanden in lage delen + rietkragen en oeverinrichting/waterberging	Natuurpunt/ (tot 2020)	2020	Zeer korte termijn	Particulier-Bosgroep/VLM Natuurpunt/VLM (vanaf 2020)	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt-lokale partner	Natuurpunt/Particulier-Bosgroep/Polde r MVT-ZL ⁵	Natuurpunt/Particulier-Bosgroep
C5 omgeving Groothof	Natte bossen en soortenrijke graslanden in lage delen + rietkragen en oeverinrichting/waterberging	VLM (vanaf 2020)	2020	Zeer korte termijn	VLM, VMM ⁶	Li-Provincie OVL/VMM ⁶	Provincie OVL/Polder MVT-ZL ⁵	Provincie OVL-Natuurpunt/VMM ⁶

Maatregel / deelgebied	Ontwikkelingsperspectief	Uitv. partner Verwerving	Realisatie	Uitvoering	Uitv. partner Inrichting	Verantwoordelijken (mede)financiering	Eigenaar-Beheer	Terreinbeheer
C8 omgeving Groothof	Natte bossen en graslanden + rietkragen aan oevers	VLM	2033	Lange termijn	VLM	Li-Stad Gent	Stad Gent	Stad Gent-Natuurpunt
C9 Puyenbroeck west	Bosuitbreiding, natte graslanden + rietkragen aan oevers	Provincie OVL	2028	Middel lange termijn	VLM	Li-Provincie OVL	Provincie OVL/VMM ⁶ /Polder MVT-ZL ⁵	Provincie OVL-Natuurpunt
Uitbouw verbindingen tussen habitatrichtlijngebieden Heidebos en Etbos-De Linie								
G1 Reepkens zuid (50% realisatie via regulier beleid)	uitbreiding rietkragen zuidelijke oever Moervaart	Natuurpunt (tot 2022)	2022	Korte termijn	Particulier-bosgroep/Natuurpunt/VLM (vanaf 2022)	Particulier-bosgroep/Natuurpunt	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt
G1 Reepkens zuid (50% via LIP)	uitbreiding rietkragen zuidelijke oever Moervaart	VLM-ANB (vanaf 2022)	2022	Korte termijn	VLM/ ANB (vanaf 2022)	AMT/Li/ANB ⁷ /Havenbedrijf	ANB	ANB-Natuurpunt
G4 Bosbeek, Wulfsdonk (50% realisatie via regulier beleid)	natte en schrale graslanden + zeggevegetatie op ruime beekoevers	Natuurpunt (tot 2028)	2028	Middel lange termijn	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt/VLM (vanaf 2028)	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt/Polder MVT-ZL ⁵	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt
G4 Bosbeek, Wulfsdonk (50% via LIP)	natte en schrale graslanden + zeggevegetatie op ruime beekoevers	VLM-ANB (vanaf 2028)	2028	Middel lange termijn	VLM-ANB ⁷ (vanaf 2028)	AMT/Li/ANB ⁷ /Havenbedrijf	ANB/ Polder MVT-ZL ⁵	ANB-Natuurpunt
G5 Turfmeersen Zuid (50% realisatie via regulier beleid)	natte en schrale graslanden + zeggevegetatie op ruime beekoevers	Natuurpunt (tot 2028)	2028	Middel lange termijn	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt/VLM (vanaf 2028)	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt/Polder MVT-ZL ⁵	Particulier-Bosgroep/Natuurpunt

⁷ Voorwaarde: gelijktijdig en budgettaire verhouding 15% buiten SBZ – 85% binnen SBZ voor verwerving en 25% buiten SBZ – 75% binnen SBZ voor inrichting

Maatregel / deelgebied	Ontwikkelingsperspectief	Uitv. partner Verwerving	Realisatie	Uitvoering	Uitv. partner Inrichting	Verantwoordelijken (medefinanciering)	Eigenaar-Beheer	Terreinbeheer
G5 Turfmeersen Zuid (50% via LIP)	natte en schrale graslanden + zeggevegetatie op ruime beekoevers	VLM-ANB (vanaf 2028)	2028	Middel-lange termijn	VLM-ANB ⁷ (vanaf 2028)	AMT/Li/ANB ⁷ / Havenbedrijf	ANB/ Polder MVT-ZL ⁵	ANB- Natuurpunt
G8 Kalvekant Noord (50% realisatie via regulier beleid)	natte en schrale graslanden + zeggevegetatie op ruime beekoevers	Natuurpunt (tot 2033)	2033	Lange Termijn	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt/VLM (vanaf 2033)	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt
G8 Kalvekant Noord (50% via LIP)	natte en schrale graslanden + zeggevegetatie op ruime beekoevers	VLM-ANB (vanaf 2033)	2033	Lange Termijn	VLM-ANB (vanaf 2033)	AMT/Li/ANB ⁷ / Havenbedrijf	ANB	ANB- Natuurpunt
G9 Kalvekant, ten zuiden van Moervaart (50% realisatie via regulier beleid)	natte en schrale graslanden + zeggevegetatie op ruime beekoevers	Natuurpunt (tot 2040)	2040	Zeer lange termijn	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt/VLM (vanaf 2040)	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt
G9 Kalvekant, ten zuiden van Moervaart (50% via LIP)	natte en schrale graslanden + zeggevegetatie op ruime beekoevers	Natuurpunt /VLM-ANB (vanaf 2040)	2040	Zeer lange termijn	VLM-ANB ⁷ (vanaf 2040)	AMT/Li/ANB ⁷ / Havenbedrijf	ANB	ANB- Natuurpunt
G10 Wulfsdeynen (50% realisatie via regulier beleid)	natte en schrale graslanden + zeggevegetatie op ruime beekoevers	Natuurpunt (tot 2033)	2033	Lange termijn	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt/VLM (vanaf 2033)	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt/ Polder MVT-ZL ⁵	Particulier- Bosgroep/ Natuurpunt
G10 Wulfsdeynen (50% via LIP)	natte en schrale graslanden +	VLM-ANB (vanaf 2033)	2033	Lange termijn	VLM-ANB ⁷ (vanaf 2033)	AMT /Li/ANB ⁷ / Havenbedrijf	ANB/ Polder MVT-ZL ⁵	ANB- Natuurpunt

Maatregel / deelgebied	Ontwikkelingsperspectief	Uitv. partner Verwerving	Realisatie	Uitvoering	Uitv. partner Inrichting	Verantwoordelijken (mede)financiering	Eigenaar-Beheer	Terreinbeheer
G7 Maaibos	zeggevegetatie op ruime beekoevers ontwikkeling noordelijke helft tot moeras- en zeggevegetaties (mede voor kwartelkoning) + opwaardering zuidelijke helft en waterberging	VLM	2020	Zeer korte termijn	VLM, VMM ⁶	AMT/ Provincie OVL/ Havenbedrijf/ VMM ⁸	Provincie OVL/ Polder MVT-ZL ⁵	Provincie OVL- vzw Durme/VMM/ ANB
G2 Kalvekant Zuid	eutrofe plas + uitbreiding riet + zeggevegetaties	VLM/AMT	2022	Korte termijn	VLM/AMT	AMT/ Havenbedrijf/ De Vlaamse Waterweg ⁹ / Waterweg/	AMT/Haven- bedrijf/De Vlaamse Waterweg/ Polder MVT-ZL ⁵	AMT- Natuurpunt/ De Vlaamse Waterweg
G3 Heidebos Zuid	soortenrijke droge graslanden	Natuurpunt	2022	Korte termijn	Natuurpunt	Natuurpunt	Natuurpunt	Natuurpunt

Tabel 1: korte samenvatting van het uitgebreide financieringsplan (zie hoofdstuk 7 tabel 3).

⁸ Idem voetnoot 6, daarnaast ook medefinanciering ANB i.f.v. soortgerichte doelen IHD en VMM indien medegebruik voor waterbuffering

⁹ Voorwaarde: enkel op voorwaarde dat in een eerste fase uit de technische doorrekeningen (kv de opmaak van ORBP blijkt dat de voorgestelde maatregelen gunstig zijn i.k.v. bovenlokaal overstromingsrisico beheer en in een latere fase dit als een gedragen maatregel uit het maatschappelijk ORBP debat komt. Het ORBP wordt opgemaakt in uitvoering van de Europese Overstromingsrichtlijn

Ondertekenaars bevestigen - rekening houdend met de gestelde voorwaarden - bovenstaande timing, taakverdeling en financiering voor de realisatie van de natuurgebieden. De deelprojecten waarvan VLM uitvoerder is, worden uitgewerkt in een inrichtingsplan conform het decreet landinrichting.

3.2 DEELZONE VAN MOERVAART-NOORD TEN NOORDEN VAN HOOFDGELEED IN WACHTEBEKE

De percelen in deze deelzone worden in een eerste fase alleen door vrijwillige verkoop of in het kader van uitrustoperaties aan overheden of natuurverenigingen overgedragen.

De inrichting is gericht op vochtige graslanden, kleine landschapselementen en op rietontwikkeling op sommige randen en percelen.

Het beheer gebeurt door alle houders van zakelijke rechten, ook de huidige eigenaars en gebruikers, op zorgvuldige wijze en gericht op het ontwikkelingsperspectief van deze deelzone; alle partners stimuleren dit en zien er op toe. Voor de aanwezige lokale professionele landbouwers geldt een uitdoofscenario met de wettelijke regeling inzake bemesting (max. 2 generaties, zie mestdecreet¹⁰). Gedurende deze overgangperiode blijven de waterpeilen in deze deelzone op Wachtebeeks grondgebied dezelfde als nu, zonder verdere verdroging en zonder vernatting, maar zonder dat dit vernatting op Gents grondgebied verhindert. Ook op de zeer lange termijn wordt het waterpeil in deze deelzone op Wachtebeeks grondgebied door de beherende instantie(s) onder controle gehouden opdat er geen permanente open waterpartijen ontstaan en ook dan het zomerwaterpeil niet boven het huidige maaiveld komt.

3.3 AFSCHERMING SBZ-DEELGEBIED MOERVAARTVALLEI THV ETBOS

Ten gevolge van de omzetting van natuurgebied naar landbouwgebied grenzend tot aan de noordrand van het SBZ-gebied ter hoogte van Etbos dienen mitigerende maatregelen tegen de instroom van verrijkend materiaal naar het SBZ-gebied genomen te worden¹¹. Het betreft het deelgebied ten noorden van Etboshoeve en het gebied Peerdemeers, beide in het RUP bestemd als agrarisch gebied met natuurverweving. In beide gebieden staat een gedeeltelijke inrichting en beheer van enkele percelen als natuur voorop zodat daar effectief een nulbemesting plaats vindt; bij Peerdemeers worden aanvullend hydrografische maatregelen genomen (bv. aanleg van enkele lokale grachten) om negatieve milieueffecten zoals het instromen van verrijkt water in het SBZ-gebied te vermijden.

De bufferende mitigerende maatregelen ter vrijwaring van het SBZ-deelgebied vormen onderdeel van het landinrichtingsproject Moervaartvallei¹².

¹⁰ Zie het mestdecreet: <https://www.vlm.be/nl/themas/regelgeving/regelgeving-mestbank/besluiten/Mestdecreet>

¹¹ advies ANB voortoets Passende beoordeling bij voorlopige vaststelling GRUP

¹² 'Moervaartvallei fase 1' Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. Bijlage IIIa. Toelichtingsnota - tekst. (10.1 Vertaling naar verordenende stedenbouwkundige voorschriften).

Maatregel / deelgebied	Ontwikkelings- perspectief	Uitvoering	Inrichting	Financiering Verantwoordelijke / omvang	Beheer
Ten noorden van Etboshoeve	Enkele percelen in nultbemesting door aangepaste inrichting (weide, (bloemenrijk) grasland, ...)	Korte termijn	Particulier / VLM	VLM (evt. beheerovereenkomst	Particulier
Peerdemeers	Enkele percelen in nultbemesting door aangepaste inrichting (weide, (bloemenrijk) grasland, ...)	Korte termijn	Particulier / VLM	VLM (evt. beheerovereenkomst)	Particulier
Peerdemeers	Aanleg twee ondiepe grachten op rand SBZ- gebied	Korte termijn	Particulier / VLM	VLM	Gemeente

3.4 PROVINCIAAL DOMEIN PUYENBROECK

Het provinciaal domein Puyenbroeck is een toeristisch-recreatief knooppunt voor bezoekers uit de ganse provincie en daarbuiten. Puyenbroeck heeft een centrale ligging in de Moervaartvallei. Het is de ideale uitvalsbasis voor de bezoeker die de Moervaartvallei met al haar facetten (landschap, landbouw, natuur, erfgoed,...) wenst te verkennen. Binnen de uitbouw van een recreatief netwerk in de Moervaartvallei neemt het provinciaal domein de rol op van onthaalpoort, samen met de omliggende dorpscentra. De provincie zal zich inzetten voor de versterking van de recreatieve netwerken in de Moervaartvallei, met Puyenbroeck als centrale onthaalpoort. Naast deze recreatieve functie herbergt het domein ook belangrijke natuur- en erfgoedwaarden. De provincie engageert zich tot het verder uitvoeren van de bos- en natuurbeheerplannen voor het behoud en de versterking van de erfgoed- en natuurwaarden (*in casu* de IHD-doelen) binnen het domein en in het omliggende landschap van de Moervaartvallei. De provincie zet tevens mee haar schouders onder het uitbouwen van een streekidentiteit voor de Moervaartvallei.

4 FLANKEREND LANDBOUWBELEID

4.1 ALGEMEEN

Een ondersteunend en flankerend beleid bij realisatie van de natuurgebieden op maat voor lokale professionele landbouwbedrijven in de Moervaartvallei is noodzakelijk.

Centraal staat het gegeven dat lokale landbouwers in hoofdberoep, die op heden aanwezig zijn in de Moervaartvallei¹³, hun bedrijf op een duurzame manier verder moeten kunnen uitbaten. Ongeacht welke partner verwerft, moet er voor deze landbouwers een flankerend landbouwbeleid zijn.

Eén van de voorwaarden om (economisch en ecologisch) duurzaamheid van de bedrijven te garanderen is een voldoende groot bedrijfsareaal. Streefdoel is het bedrijfsareaal van deze landbouwers in hoofdberoep in het bijzonder in agrarisch gebied (voor het gewestelijk RUP) te behouden. De grondenbank Gentse Kanaalzone is hiervoor een uitgelezen instrument.

In principe worden de gronden voor realisaties zoveel mogelijk uitgeruild en wanneer niet mogelijk minnelijk verworven en wordt daarbij alert en actief op opportuniteiten en wijzigende omstandigheden ingespeeld. Het inzetten van onteigening wordt enkel gebruikt om te verhinderen dat enkele (delen van) percelen de ontwikkeling van een groter geheel blokkeren of dat noodzakelijke projecten (bijvoorbeeld natuurcompensaties Gentse haven, het evenwicht binnen het consensus, afscherming SBZ-deelgebied Etbos, ...) niet kunnen worden uitgevoerd.

Om voldoende oplossingen te kunnen vinden en de impact op de grondmarkt te beperken wordt voorgesteld om gefaseerd te werken. Dit houdt ook in dat de grondverwervingen over voldoende lange termijn worden gespreid (zie ook hoger).

Een transparant grondbeleid wordt gehandhaafd.

Ook het verplaatsen van stallen of een bedrijfszetel naar een nieuwe, geschikte locatie (bedrijfsverplaatsing) zal worden ondersteund.

4.2 GRONDENBANK

Ten behoeve van de landbouwers in hoofdberoep wordt het projectgebied van de lokale grondenbank Gentse Kanaalzone 2012 uitgebreid met de deelgebieden opgesomd in 3.1. Het huidig zoekgebied van de grondenbank Gentse Kanaalzone (Assenede, Ertvelde, Sleidinge, Evergem, Wachtebeke, Moerbeke, Lokeren, Eksaarde, Lochristi, Zaffelare, Zeveneken, Oostakker, Sint-Amandsberg, Lovendegem, Waarschoot) wordt uitgebreid met Klein Sinaai, Sinaai, Stekene, Sint-Niklaas en Waasmunster en is dus ruimer dan de Moervaartvallei, de perimeter van het Landinrichtingsproject en de ankerplaats.

De overeenkomst grondenbank Gentse Kanaalzone 2012 definieert "landbouwer in hoofdberoep" en "blijver".

Een landbouwer in hoofdberoep is:

- Een natuurlijk persoon die op zelfstandige basis een landbouwbedrijf exploiteert, meer dan 50 % van de arbeidstijd aan een landbouwactiviteit spendeert en zijn netto belastbaar inkomen voor meer dan 50 % haalt uit de land- en/of tuinbouw, of;
- Een natuurlijk persoon die als zelfstandig helper bij een landbouwer werkt, die meer dan 50 % van zijn arbeidstijd aan een landbouwactiviteit spendeert en zijn netto belastbaar inkomen voor meer dan 50 % haalt uit land- en/of tuinbouw, of;
- Een rechtspersoon die als hoofdactiviteit en als doel het uitbaten van een landbouwbedrijf heeft en die minstens één zaakvoerder of één gedelegeerd bestuurder heeft die meer dan 50 % van zijn arbeidstijd aan een landbouwactiviteit spendeert en zijn netto belastbaar inkomen voor meer dan 50 % haalt uit land- en/of tuinbouw.

Een blijver is een landbouwer in hoofdberoep die zijn landbouwactiviteiten wil voortzetten en die te verwerven landbouwgoederen (zie tabel onder 3.1) in eigendom heeft of er op een andere manier gebruiker van is. De eigendom of het gebruik moet minimaal dateren van voor de datum definitieve vaststelling RUP Moervaart.

De grondenbank biedt aan de blijvers die eigenaars zijn en die grond verliezen in projectgebied de mogelijkheid om uitgeruild te worden naar gronden in eigendom in het zoek- of aankoopgebied.

Een eigenaar komt in aanmerking voor grondruil als zijn pachter een blijver is. In dat geval wordt de bestaande pachtovereenkomst op gronden in het projectgebied beëindigd en er wordt een nieuwe pachtovereenkomst aangeboden op gronden van de eigenaar die mee ruilt in het zoek- of aankoopgebied. In geval de eigenaar niet wil ruilen en een nieuwe pachtovereenkomst aanbieden kan een pachter ook grond kopen van de grondenbank buiten het projectgebied.

Het beheer van de gronden wordt binnen de 12 maanden na verwerving (of inrichting) overgedragen aan de beheerder vermeld in tabel onder 3.1.

4.2.1 Flankerende maatregelen

De ondertekende partners gaan ermee akkoord dat bij verwervingen in het kader van de grondenbank Gentse Kanaalzone flankerende maatregelen worden genomen zoals eigenaarstoelage, pachtaanvaardingsvergoeding, toeslag voor bedrijfsverplaatsing, toeslag voor het vrijwillig beëindigen van het landbouwgebruik en wijkerstimulus. Deze bedragen zijn ten laste van de grondenbank Gentse Kanaalzone 2012.

4.2.2 Afspraken bij minnelijke verwerving

De overheid streeft naar een minimale verhoging van de gronddruk en -prijzen in de regio door fasering en de grondverwervingen over voldoende lange termijn te spreiden.

Bij de minnelijke verwerving krijgt de landbouwer in hoofdberoep, in het kader van de grondenbank, de keuze tussen grond of een financiële vergoeding.

- Mogelijkheid 1: Vergoeding voor stopzetten landbouwgebruik
Wenst de landbouwer zijn landbouwactiviteiten stop te zetten, dan ontvangt hij een vergoeding voor het stopzetten van het landbouwgebruik.

- Mogelijkheid 2: Ruilgrond

Wenst de landbouwer zijn landbouwactiviteiten verder te zetten op grond in het zoek- of aankoopgebied, dan wordt er, indien beschikbaar, ruilgrond aangeboden.

Het aanbod van ruilgrond is in overeenstemming met 4.2.4.

4.2.3 Afspraken bij aankoop ruilgronden

De VLM koopt enkel gronden vrij van pacht of verpachte gronden waar er een werkbare regeling met de pachter wordt afgesproken

4.2.4 Afspraken bij ruiling van gronden gelegen in het project- of zoekgebied

Met het oog op bovenvermelde ruilen koopt de VLM voor de grondenbank Gentse Kanaalzone 2012 ook gronden buiten het projectgebied. De reserve aan ruilgrond die op deze manier wordt opgebouwd, is in de praktijk echter vaak onvoldoende om te voldoen

aan de vraag naar ruilgrond bij de getroffen landbouwers. De vraag naar ruilgrond is m.a.w. groter dan het aanbod.

Gelet op het beperkte aanbod aan ruilgrond dient het toewijzen ervan op een objectieve, weldoordachte, consequente en verantwoorde manier te gebeuren. Om te bepalen hoeveel en welke ruilgrond een blijver krijgt, dienen een aantal algemene principes en voorwaarden te worden gevolgd.

Algemeen uitgangspunt bij de toewijzing van ruilgronden is dat de blijvers die het meest impact ondervinden van het verlies van gronden als eerste in aanmerking komen voor ruilgronden. Deze impact wordt gedefinieerd aan de hand van een aantal criteria zoals het absolute en relatieve oppervlakteverlies, de leeftijd van de bedrijfsleider en opvolging, en de economische productieomvang.

Soms spelen ook nog een aantal andere factoren een rol. Factoren die moeilijk meetbaar zijn zoals de interesse van de getroffen landbouwers in ruilgrond of een ruil die het sluitstuk vormt van een inrichtingsproject. Gemotiveerd kan daarom afgeweken worden. Op basis van bijvoorbeeld onvoorziene en/of bijkomende omstandigheden en ontwikkelingen is het eventueel mogelijk om bepaalde criteria te schrappen, criteria meer of minder te laten doorwegen of criteria toe te voegen.

Indien de kandidaat-ruiler hier niet op ingaat, wordt de ruilgrond aangeboden aan de volgende in de rangschikking.

In de praktijk zal niet voor iedere blijver exact de berekende oppervlakte aan ruilgrond kunnen worden toegekend. Reden hiervoor is dat er geruild wordt op basis van kadastrale oppervlaktes.

Elk concreet ruilvoorstel wordt onderhandeld met de blijver.

4.3 INSCHAKELEN IN OMVORMINGSBEHEER NAAR NATUUR

Bij het beheer van de natuurgebieden is er tijdens de voorbereidende fase mogelijkheid voor samenwerking met de lokale landbouwers, bij voorkeur deze in hoofdberoep. Hiervoor kunnen de inrichtingsverantwoordelijken uit de tabel in punt 3.1 en de landbouwer gebruiksovereenkomsten afsluiten.

Het kan gaan om de inschakeling van landbouwers bij de verbetering van de uitgangsituaties voor natuurontwikkeling. In hoofdzaak gaat het om klassieke uitvoeringsmaatregelen: stopzetten bemesting, aanpassen waterbeheer, inzaaien grasland (in eigen beheer, uitbested, campagnes), beheer open ruimtes, graslandbeheer. Tijdelijk kan hier nog de 'uittredende' landbouwer voor in aanmerking komen.

De toewijzing van gronden voor omvormingsbeheer (voorwaarden bepaald i.f.v. doel natuurontwikkeling) gebeurt op dezelfde manier als voor het toewijzen van de ruilgronden. Het oppervlakteverlies wordt bij deze toewijzing evenwel berekend voor de volledige oppervlakte natuur binnen het gewestelijk RUP Moervaart fase 1.

4.4 INSCHAKELEN IN NATUURBEHEER

Bij het reguliere beheer van de natuurgebieden zoals aangeduid in de tabel in punt 3.1 is er mogelijkheid voor samenwerking met de lokale landbouwers, bij voorkeur deze in hoofdberoep. Hiervoor kunnen de beheersverantwoordelijke uit voornoemde tabel en de landbouwer gebruiksovereenkomsten afsluiten.

De toewijzing van gronden voor natuurbeheer (voorwaarden bepaald i.f.v. doel natuurontwikkeling) gebeurt op dezelfde manier als voor het toewijzen van de ruilgronden. Het oppervlakteverlies wordt bij deze toewijzing evenwel berekend voor de volledige oppervlakte natuur binnen het gewestelijk RUP Moervaart fase 1.

4.5 FACILITEREN VAN OMSCHAKELING / INNOVATIEVE AANPAK OP DE LANDBOUWBEDRIJVEN

Een duurzaam landbouwgebied in de vallei kan niet zonder toekomstgerichte landbouwbedrijven. Kwaliteit, innovatie, samenwerking en verjonging zijn vier sleutelbegrippen voor een toekomstgerichte landbouw in Vlaanderen (cfr. Beleidsnota landbouw, zeevisserij en plattelandsbeleid).

VLM, de provincie, L&V, het gebiedsgericht open ruimte project en de landbouwsector onderzoeken hoe deze sleutelbegrippen concreet vertaald kunnen worden naar de Moervaartvallei en haar omgeving. Zo kan er bijvoorbeeld worden onderzocht in hoeverre er mogelijkheden zijn voor verbredings- en verdiepingsactiviteiten in de regio.

4.6 HERVERKAVELING

Via gewestelijk RUP fase 1 krijgt de landbouw in grote delen van de vallei toekomstgerichte mogelijkheden en rechtszekerheid. De landbouwstructuur is evenwel niet in al deze gebieden optimaal. Herverkaveling kan de toekomstperspectieven van landbouw in de landbouwgebieden daarom versterken.

Herverkaveling in herbevestigde en nieuwe agrarische gebieden van de Moervaartvallei heeft tot doel de kavelstructuur te verbeteren en de gronden te groeperen in functie van de realisatie van de consensus. Ook de ruilgronden die de grondenbank zal aanbieden zullen verspreid liggen, wat de versnippering van de landbouwstructuur nog verhoogt. Via de herverkavelingprojecten kunnen de bestaande en nieuwe landbouwstructuren verbeteren.

Samen met de grondenbank kan een herverkaveling ook bijdragen aan het inrichten van natuurgebieden. De diverse overheden hebben immers eigendommen verspreid in het projectgebied. Deze kunnen gegroepeerd en uitgeruild worden.

De herverkaveling dient evenwel rekening te houden met de landschaps- en erfgoedwaarden, evenals de draagkracht van het gebied.

5 VERSTERKEN ERFGOED

Het erfgoed in de Moervaartvallei fase 1 wordt op twee sporen versterkt : via de stedenbouwkundige voorschriften in het RUP en via een specifieke bepaling in de raamovereenkomst.

5.1 VERSTERKING VIA HET GEWESTELIJK RUP

De definitief aangeduide ankerplaats “Moervaartdepressie” wordt, voor zover ze binnen de RUP-perimeter valt, omgezet in erfgoedlandschap. Het behoud van de waarden die hieraan ten grondslag liggen, zowel esthetisch-landschappelijke als cultuurhistorisch-archeologische, wordt in algemene zin ingevuld door de basisbestemmingen natuurgebied, bosgebied, bouwvrij agrarisch gebied en natuurverwevingsgebied. Specifieke erfgoedclusters, zoals het kasteel en park Puyenbrug, het voormalig parkdomein Kasteel Vranken (Stenenbrug), het domein Wulfsdonk en de restanten en omgeving van het Hof van Coudenborn worden aangeduid als gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde. Het deel van de Heirbaan te Moerbeke gelegen in het beschermd dorpsgezicht ‘Hof van Coudenborn en omgeving’ wordt opgenomen als ‘landelijk woongebied met cultuurhistorische waarde. Het complex van dreven doorheen de Moervaartdepressie, het tracé van de voormalige spoorlijn Moerbeke-Lokeren en de structuur van het voormalig Fort Miserie (Wachtebeke) worden in het RUP opgenomen als te behouden lijnvormige erfgoedelementen. Te behouden puntvormige erfgoedelementen zijn de Kapel Onze-Lieve-Vrouw van Troost met lindebomen op de kapelhof (Winkelwarande, Gent), de ruïne van de Westermersmolen ten noorden van de Zuidlede als een uniek relict van een hoosmolen (Lochristi), de etagelinde op de Grote Hofstede, als uniek houtig erfgoed in Oost-Vlaanderen (Oostdonkstraat, Gent) en de Kalvebrug, de Overledebrug (Wachtebeke) en Terwestbrug (Moerbeke) over de Moervaart. Te behouden vlakvormige erfgoedelementen zijn de grachtenstructuur van de Oude Hofstede die duidelijk leesbaar en zichtbaar is in het landschap (Oostdonkstraat, Gent), en het relict van de eendenkooi ten zuiden van de Zwartebeek (Wulfsdonk, Moerbeke).

5.2 SPECIFIEKE BEPALING GRASLANDCOMPLEX COUDENBORN (MOERBEKE)

De percelen, gelegen binnen het grote graslandcomplex Coudenborn in het gebied Moervaartvallei fase 1, in het gewestelijk RUP bestemd als agrarisch gebied met natuurverweving en kadastraal gekend onder gemeente Moerbeke, sectie E, 1A, 2A, 4A, 5C (deel), 6A, 7A, 10, 11, 12 (deel), 14, 39A, 40B, 41B, 45, 46, 49, 50, 52A, 58, 59, 60, 71B, 74B, 76 (deel), 79B en 79D blijven behouden als grasland en worden niet gescheurd. Partners informeren hun achterban van dit standpunt en verdedigen het bij hen.

Voor het behoud en het blijvend beheer als graslanden onderzoekt het Agrobeheercentrum Eco2, na het openbaar onderzoek van GRUP Moervaartvallei fase 1, samen met betrokken landbouwers hoe het graslandcomplex Coudenborn in een agrobeheergroep van lokale landbouwers kan worden opgenomen.

Wanneer tijdens het onderzoek andere, evenwaardige pistes naar voor zouden komen om hetzelfde doel te bereiken, kunnen deze ook onderzocht en als resultaat / afspraak in de raamovereenkomst meegenomen worden.

6 OPWAARDERING WATERSYSTEEM

Een belangrijke doelstelling is de waterhuishouding in het gebied te verbeteren. De maatschappelijke doelen voor de waterbeheer zijn in de loop der jaren toegenomen en worden nog urgenter mede als gevolg van de klimaatwijzigingen.

Hierbij wordt beoogd om de waterhuishouding van het lokale stroomgebied van de Moervaart en Zuidlede maximaal af te stemmen op de landbouw- en natuurdoelen in het gebied. Een belangrijke doelstelling is ook om verhoogde mogelijkheden voor waterberging in periodes van hoogwater te creëren in functie van de beperking van het risico op schade door overstromingen, in het bijzonder op vergunde woningen en andere gebouwen.

In samenhang met de landbouw- en natuurdoelstellingen voor het gebied wordt werk gemaakt van een robuuster watersysteem waarbij volgende doelstellingen centraal staan:

- Vermindering van het risico op schade door overstromingen
- Een geïntegreerd peilbeheer in functie van de landbouw- en natuurdoelstellingen voor het gebied zonder nadelige of schadelijke effecten voor de bovenstroomse gebieden
- Het verbeteren van de ecologische kwaliteit van de watersystemen in uitvoering van de EU Kaderrichtlijn Water.

Om deze doelstellingen waar te maken worden volgende initiatieven genomen:

- Bij de inrichting van elk deelgebied wordt nagegaan welke bijdrage geleverd kan worden aan de verbetering van de waterhuishouding, in het bijzonder door de realisatie van extra ruimte voor waterberging van het eigen stroomgebied, rekening houdend met de draagkracht van de aanwezige en/of beoogde natuurwaarden in het deelgebied. Bij ingrepen aan de waterhuishouding worden de gevolgen voor omliggende landbouwpercelen beperkt.
- Een kader voor een intelligent, dynamisch peilbeheer wordt uitgewerkt en geïmplementeerd
- De realisatie van groenblauwe verbindingen waarbij gestreefd wordt naar een buffering van de waterlopen in functie van de kwaliteitsdoelstellingen binnen de bereikte ruimtelijke consensus zonder nadelige of schadelijke effecten voor de bovenstroomse gebieden

De VMM zal een waterkwantiteitsmodel¹⁴ opmaken. Met dit model kunnen de verschillende maatregelen inzake kwantiteitsbeheer onderbouwd of aangevuld worden.

¹⁴ Timing: 2018-2019

7 INDICATIEVE RAMING EN WIJZE VAN FINANCIERING VOOR UITVOERING MAATREGELN VAN HET RAAMAKKOORD

In dit hoofdstuk wordt de totale kostprijs van de maatregelen uit het raamakkoord geraamd en dit op basis van de huidig beschikbare informatie. Voor instelling van het landinrichtingsproject is het niet voorzien dat elke partner instemt met de engagementen inzake uitvoering en financiering voor een deel van de maatregelen. Om van het raamakkoord een uitvoerbaar akkoord en engagement te maken voor uitvoering van het open ruimteproject Moervaartvallei is het belangrijk om een zicht te hebben op de raming van de kosten en de partnerschappen voor uitvoering en financiering.

Volgens art. 3.1.1.2, 3°, d) omvat een voorstel van landinrichtingsproject:

- een raming van de kosten van het landinrichtingsproject
- een indicatie van de wijze van financiering van het landinrichtingsproject
- een raming van de subsidies landinrichting die vermoedelijk zullen uitgekeerd worden voor het landinrichtingsproject

De praktische organisatie van het landinrichtingsproject Moervaartvallei wenst voort te bouwen op het brede partnerschap van het (openruimte)project dat vandaag al bestaat. Op deze manier kunnen we (1) voortbouwen op het brede inhoudelijke **draagvlak** dat in de loop van de jaren werd opgebouwd binnen het partnerschap, (2) terugvallen op genomen **engagementen** binnen dit **partnerschap** in de afgelopen jaren en (3) gebruik maken van de **bestaande structuren** (projectgroep – stuurgroep) van het partnerschap.

De vooropgestelde maatregelen wil het partnerschap realiseren conform het uitgewerkte flankerend beleid en de vastgestelde scharniermomenten in de periode 2020-2042.

Vertrekkend van de inhoudelijke focus van de maatregelen voor realisatie van het open ruimteproject en hun specifieke doelstellingen en karakteristieken, is een inschatting gemaakt van de benodigde financiering en landinrichtingssubsidie voor de uitvoering ervan. Heel wat parameters zijn weliswaar nog niet gekend: benodigde detailstudies, de concrete inrichtingsmaatregelen, de gewenste grondinnames,

Tabel 2 toont per partner een indicatieve samenvattende raming voor uitvoering van deze maatregelen

Deze raming is richtinggevend voor het globaal engagement per partner. Voor uitvoering van de eerste maatregelen is ongeveer 2,5 jaar gerekend voor het opstellen en goedkeuren van een landinrichtingsplan (LIP) en 3 jaar voor het realiseren van een LIP op het terrein. Tijdens de opmaak van een landinrichtingsplan, worden de maatregelen en het beheer in overleg met de betrokken partners verfijnd en uitgewerkt binnen de hier opgenomen globale financiële engagements. In het traject voor goedkeuring van een LIP wordt een formele instemming gevraagd aan de partners over het uitvoeringsprogramma en financieringsplan.

Financierende partners	werken incl. kosten en Btw	Grondverwerving	Eindtotaal
North Sea Port (Havenbedrijf Gent)	1.520.411	1.415.619	2.936.030
AMT	48.665	3.073.257	3.121.922
ANB	369.575	697.001	1.066.576
VMM	241.341	425.048	666.389
Vlaamse Waterweg NV	221.965	375.222	597.187
Prov OVL	270.178	1.642.711	1.912.889
Stad Gent	419.048	2.011.956	2.431.005
Wachtebeke	146.244	33.250	179.494
Moerbeke	122.286	26.250	148.536
Subsidie Landinrichting	2.140.904	3.760.508	5.901.412
Lokale partner/Li (moervaart N)	84.311	760.130	844.441
Lokale partner/Li C4 Windgat)	26.215	98.478	124.693
Totaal	5.611.142	14.319.431	19.930.573

Tabel 2: indicatieve samenvattende raming voor uitvoering van deze maatregelen voor realisatie van het open ruimteproject

Tabel 3 toont een indicatieve raming van de maatregelen en het partnerschap voor uitvoering van deze maatregelen.

De totale kostprijs van de maatregelen uit het raamakkoord (uitvoering van landinrichtingsplannen en van uitvoeringsinitiatieven) wordt geraamd op 19,9 miljoen euro. De landinrichtingssubsidie bedraagt in de regel maximaal 50% voor grondverwerving ("V" in 2^e kolom) en 70% voor inrichtingswerken ("I" in 2^e kolom). De subsidies landinrichting bedragen in de indicatieve kostenraming 5,9 miljoen euro of ongeveer 30% van het totaalproject. Heel wat maatregelen worden gerealiseerd door samenwerking en financiering tussen de verschillende partners in dit project (zie tabel 2). De "restfinanciering" (het verschil tussen de geraamde kostprijs en de subsidies landinrichting) dient gedragen te worden via middelen van de partners, eventueel aangevuld vanuit andere subsidiekanalen dan landinrichting.

Voor wat betreft de maatregelen die betrekking hebben op het realiseren van de nieuwe of herbevestigde natuurgebieden is voor een aantal deelgebieden de helft van de oppervlakte voorzien voor verwerving en uitvoering via het regulier natuurbeleid (50% realisatie via regulier beleid- "R" in 2^e kolom). Daar kan de natuurfunctie gerealiseerd worden door samenwerking met private partners-eigenaars-gebruikers op voorwaarde dat een overeenkomst wordt afgesloten met duidelijke omschrijving van de te behalen doelstellingen. Hierbij zijn meerdere instrumenten uit het vigerende natuurbeleid inzetbaar; private uitvoeringsinitiatieven, bebossing van landbouwgronden, inzet beheersovereenkomsten,... . Tevens is een belangrijke rol voorzien voor de betrokken erkende natuurverenigingen. Hierbij kunnen zij voor de grondverwerving en de werken gebruik maken van reguliere middelen van het Natuurbeleid. De inzet van subsidies landinrichting is hiervoor niet noodzakelijk.

De mogelijkheden van landinrichting om op een snelle en efficiënte manier te zorgen voor de nodige grondverwervingen kunnen ingezet worden voor realisatie van deze doelstellingen en hiervoor kan de oprichting van een grondenbank nuttig zijn. Indien voor de herbevestigde of nieuw aangeduide natuurbestemmingen bij het aanbreken van het scharniermoment de vrijwillige instrumenten (zelfrealisatie, afsluiten beheersovereenkomsten, vrijwillig aankoopbeleid en inrichting, ...) niet geleid hebben tot de realisatie van de bestemming wordt het instrumentarium voor verwerving en inrichting via landinrichting ingezet. Hiertoe is voor 50% van de oppervlakte voorzien dat de maatregelen gerealiseerd worden via de opmaak van een landinrichtingsplan (50% via LIP in de tabel). Inzet van middelen landinrichting ter ondersteuning van erfgoedconsolidatie en recreatieve ontwikkelingen binnen natuurgebied is eveneens hieronder voorzien.

Tabel 4 toont een indicatieve samenvattende raming per partner en de spreiding in de tijd volgens de uitgewerkte fasering

Deze tabel toont hoe het financieel engagement in de tijd gespreid wordt en ingepast kan worden in de meerjarenbegroting van de partners en de Vlaamse subsidies landinrichting.

	Som van Havenbedrijf bedrag	Som van AMT bedrag	Som van ANB bedrag	Som van VMM bedrag	Som van WenZ Bedrag	Som van Prov OVL Bedrag	Som van stad Gent bedrag	Som van Wachterbeke bedrag	Som van Moerbeke bedrag	Som van Verwerking subs Li Bedrag	Som van Inrichting subs Li Bedrag
2020	138.397	553.589	0	425.048	0	1.041.151	375.699	0	0	684.359	0
2022	696.750	1.183.734	29.034	241.341	375.222	198.688	83.342	0	0	43.551	190.542
2024	891.079	0	6.441	0	221.965	0	0	0	0	0	6.441
2028	540.207	945.822	448.578	0	0	601.561	1.260.238	179.494	148.536	2.142.737	1.062.138
2030	179.107	0	269.286	0	0	71.489	173.809	0	0	0	628.635
2033	369.705	333.834	166.917	0	0	0	465.363	0	0	811.154	0
2035	89.176	0	83.104	0	0	0	72.553	0	0	0	242.404
2040	26.236	104.942	52.471	0	0	0	0	0	0	78.707	0
2042	5.372	0	10.744	0	0	0	0	0	0	0	10.744
Eindtot.	2.936.030	3.121.922	1.066.576	666.389	597.187	1.912.889	2.431.005	179.494	148.536	3.760.508	2.140.904

Tabel 4: indicatieve samenvattende raming per partner en de spreiding in de tijd volgens de uitgewerkte fasering

Deze raamovereenkomst is bekrachtigd op te Wachtebeke,
door onderstaande partners:

Geert Bourgeois
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

Joke Schauvliege
Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

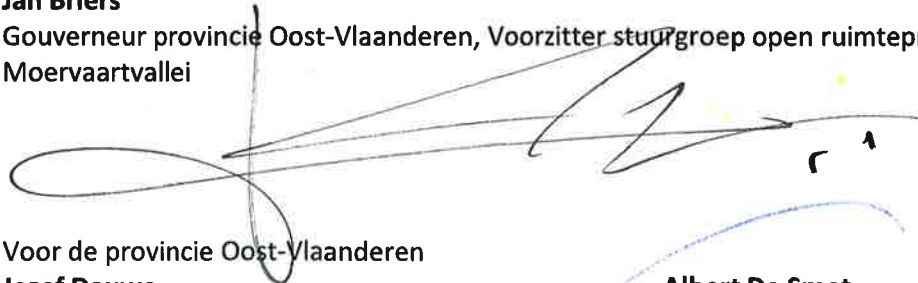
Von

Ben Weyts
Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en
Dierenwelzijn

Voor het Strategisch open ruimteproject Moervaartvallei

Jan Briers
Gouverneur provincie Oost-Vlaanderen, Voorzitter stuurgroep open ruimteproject
Moervaartvallei

Voor de provincie Oost-Vlaanderen
Jozef Dauwe
gedeputeerde

Albert De Smet
Provinciegriffier

Voor de stad Gent
Daniël Termont
burgemeester

Mieke Hullebroeck
secretaris

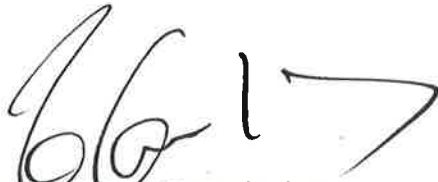

Voor de gemeente Moerbeke
Robby De Caluwé
Burgemeester

Karin Van de Sompel
-Barbara Püt
secretaris

Voor de gemeente Wachtebeke
Rudy Van Cronenburg
Burgemeester

Bénédicte Buylens
secretaris

Voor het Havenbedrijf Gent
Daan Schalck
afgevaardigd bestuurder

Mathias De Clercq
voorzitter

Voor Polder van Moervaart en Zuidlede
Lucien De Block
Dijkgraaf

Voor Boerenbond
Stijn De Roo
Provinciaal Secretaris

Voor Algemeen Boerensyndicaat
Paul Cerpentier
Nationaal Ondervoorzitter / Provinciaal Voorzitter

Voor Natuurpunt
Lieven Deschamphelaere
Voorzitter

Voor Natuurpunt-Gent

Bart Vangansbeke

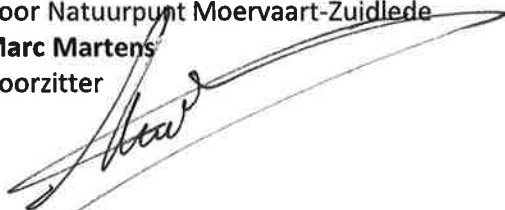
Bestuurslid

Voor Natuurpunt Moervaart-Zuidlede

Marc Martens

Voorzitter

Voor vzw Durme

Geert De Smet

Secretaris

Bijlage 1 : kaart met de deelgebieden voor de realisatie van natuurgebieden

Legende

Deelgebieden

